

Szerkesztési iroda:
Nagybecskerek Zápolya-
utca 1., hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybeeske-
rek, Zápolya-u. 1., hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — 28 K
Félévre — — — 14 K
Negyedévre — — 7 K
Egyes szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket

a kiadóhivatal veszi föl.
Azonkívül az összes hir-
::: detési irodák. :::

Megjelenik vasár- és
ünnepnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Nagybecskerek, 1916.

XLV. évfolyam, 266. szám.

Hétfő, november 20.

LEGUJABB.

— Saját tudósítónk cenzurázott távirati jelentései. —

***

Falkenhayn csapatai a román sikságon állanak.

**

Hatvan kilométernyire Romániában. — Falkenhayn diadal-
mas előnyomulása — Az oroszok kiűzése Erdélyből, — A
szerbek bevonulása Monasztirba.

***

— A mai nap hírei. —

Csapatunk a román sikságon állanak. — Kampolung lángokban

Budapest, nov. 20. Berlinből sür-
gönyzik: Az orosz lapok jelentik:

Romániában a leghveszebb csata
tombol, különösen a Trotus és Casin
völgyekben. Kampolung városa az ellen-
ség tüzkörébe esik, a város máris lán-
gokban áll.

Az ütközetek ugyszólván szakadat-
lanul folynak. Az Olt folyó vidékén az
ellenség egész hegycsoportot foglalt el
fontos erődírműekkel együtt.

Budapest, nov. 20. Berlinből sür-
gönyzik: Romániában elért sikereinkről
a következőket írják a berlini lapok:

Amikor Falkenhayn Erdélyből ki-
verte az oláhokat s hadműveleteinek
bázisát áttette az ellenséges országba,
arra kellett törekednie, hogy az ellenség
ellentálló erejét megtörje.

Falkenhayn feladatát a rendkívüli
helyi akadályok leküzdése után sikerrel
megoldotta s Falkenhayn csapatai most
a román sikságon állanak, készen az
operációk folytatására.

Budapest, nov. 20. Párisból sür-
gönyzik: Rousset alezredes írja a Petite
Parisienben:

Falkenhayn az Oltvölgyében hatvan
kilométer mélyen hatolt a határtól be
Romániába, csapatai megszállták a
crajoval vasutvonalat. Attól lehet tartani,
hogy az ellenség invázióját nem lehet
idejekorán megakadályozni.

Az oroszok kiűzése Erdélyből.

Budapest, nov. 20. A sajtóhadi-

szálásról jelentik a Magyar Távirati
Irodának:

Erdélynek hetven négyzetkilométer-
nyi területén még az orosz az ur. Ezért
a területért folyik most nagy hegyi csata
a tölgyesi szorosban.

Amikor itt az oroszok felváltották
a románokat, kényszerülve voltunk a
Putnánál húzó vonalainkat két kilo-
méterrel hátrább vonni. De csakhamar
titokban új német csapatok vonultak
föl és ekkor a magyar és osztrák csa-
patok azonnal támadásba mentek át.

Gyergyótölgyes irányában a táma-
dás sikerült s az oroszok arcvonalukat
észak-déli irányba fordítani kényszerül-
tek. Reggelre a németek a Putna-völ-
gyében megállás nélkül áthaladtak s
gyors menetelésben átmentek Gyergyó-
tölgyesen is.

Az oroszok a Besztercze-völgyében
a Piatra felé vonultak vissza, amialatt
a magyar csapatok is erőteljesen előre-
dolgozták magukat. A magyar-osztrák
csapatok Békás felé nyomultak előre,
lovasságunk megtámadta Belbort s az
ellenséget visszavonulásra kényszerítette.

Az oroszok a Baraszó-Holló völgyé-
ben is visszavonultak, amivel feladták a
Besztercze völgyében rendelkezésükre
álló felvonulási utakat. A magyar és osz-
trák csapatok ezután elfoglalták a Balázs-
nyaka hegyhátát s ezzel elvágták az oro-
szok összeköttetését a Balázspatak és
Zsedénypatak völgyében.

Az oroszok ezáltal a Békás-szoros-
ból nem vethetik erőiket a Tölgyes-szo-
rosba s így elérkezett az ideje annak,
hogy elfoglaljuk a Tölgyes és Békás-

szoros között emelkedő ezeröttszáz négy
méter magas hegyet, amelynek birtoka
eldönti Erdély orosz kézen levő szögle-
tének sorsát.

Francia jelentés Monasztir elfoglalásáról.

Budapest, nov. 20. Párisból sür-
gönyzik: A francia vezérkar jelenti e hó
19-ikén:

A szerb csapatok vasárnap reggel
nyolc órakor Monasztirnak a szerbek
által való 1912-iki bevételének évfordu-
lóján bevonultak Monasztirba.

A Deutschland ellen merény- let történt.

Budapest, nov. 20. Berlinből sür-
gönyzik: A Vossische Zeitungnak jelen-
tik Newyorkból a Deutschland összeüt-
közéséről:

A Deutschland német kereskedelmi
buvárhajó azért ütközött össze vontató
hajójával, mert merényletet intéztek a
tengeralattjáró ellen.

A Deutschlandnak egy motoros na-
szád akart neki rohanni s miközben a
Deutschland kikerülte a támadást, össze-
ütközött a vontató gőzössel, A Deutsch-
landnak azonban semmi baja sem esett.

A király állapota.

Budapest, nov. 20. Bécsből sür-
gönyzik:

A király állapota változatlan s foly-
tatja rendes életmódját. A király ma két
főhadsegédén kívül fogadta Burián
báró külügyminisztert és Krobotin
hadügyminisztert.

Pusztító vihar Angliában.

Budapest, nov. 20. Londonból
sürgönyzik: A Reutter-ügynökség jelenti:

A brit szigeteken óriási pusztító
vihar vonult végig, amely az ir parto-
kon vitt véghez nagy rombolást. Több
gőzös elsüllyedt, több zátonyra futott. A
viharnak számos áldozata van.

Az ötödik hadikölcsön.

— nov. 20.

Az ötödik hadikölcsön e héten kerül kibocsájtásra és az aláírási határidő körülbelül négy hétig tart. Most hat százalékos járadékkölcsönkötvényeket és öt és fél százalékos törlesztéses kölcsönkötvényeket fognak kibocsájtani. A hat százalékos kölcsön feltételei megegyeznek a negyedik hadikölcsön feltételeivel. A kibocsájtási ár a határidő első felében minden száz korona névérték után 97 korona 70 fillér lesz és a második felében 98 korona fizetendő be.

A kölcsön a pénzügyminiszter részéről 1921. november 1. előtt nem lesz felmondható. A szelvények május elsején és november elsején esedékesek. A legkisebb címlet ötven korona. Az öt és fél százalékos törlesztéses kölcsönt a hatodik évtől, vagyis 1922-től kezdve husz egyenlő évi részletekben fogja az állam visszafizetni. A törlesztésre kisorsolt kötvényeket minden száz korona névérték után százöt koronával váltják be. A kibocsájtási árfolyam 95 korona. Az aláírási határidő első felében a névérték után 96, a második felében 96korona 25 fillér fizetendő. A szelvények április elsején és október elsején esedékesek. A legkisebb címlet kétezer korona.

Uj próba előtt állunk tehát, melynek eredménye elé nemcsak mi nézünk feszült várakozással, hanem ellenségeink is.

A magunk részéről a legteljesebb siker kilátásával látunk az új próbához. Mert minden feltétel rendelkezésünkre áll, melyek a hadikölcsön sikerét biztosíthatják. Amint a pénzügyminiszter a bankok képviselőivel folytatott előzetes tanácskozáson megállapította s amint azt mindnyájan jól tudjuk, a legfőbb feltétel a sikerhez, a pénz rendelkezésünkre áll. Egyelőre ott halmozódik a pénzintézetek kasszáiban és szinte várja, hogy a hadikölcsönben sokkal jövedelmezőbbben helyezkedjék el.

Ezzel egyenrangú tényezője a hadikölcsön sikerének a haretéri helyzet. Ebben a tekintetben is minden vágyunk teljesedik. Csapatáink diadalról-diadalra nyomulnak előre és minden vonalon az ellenség földjén tesznek bizonyosságot erőnk legyőzhetetlenségéről. Az egész háboru hosszú folyása előtt talán soha nem állottunk jobban, mint most, s ez a tudat alkalmas arra, hogy akik a front mögött vagyunk, belőlünk is a legnagyobb hazafias készséget váltsa ki és az új hadikölcsön ügyét legszentebb kötelességünké avassa.

E kötelességünk teljesítését tetemesen megkönnyíti az ország élelmezési viszonyainak újabb és határozottan kedvező alakulása is. Az Élelmezési Központ megteremtése és aránylag rövid működésének már is látható üdvös eredményei megnyugvást keltenek mindenfelé, ami a drágaság mérséklésével egyúttal új forrást is jelent a hadikölcsön számára. Amíg eddig az élelmi uzsora foglalt le magának, abból előre láthatóan sok apró tétel fogja az új hadikölcsönt szaporítani.

A kilátásaink tehát a legjobbak. De minden figyelembe vehető körülmény arra is ösztönöz, hogy a lehető legnagyobb eredményt is érjük el. A háboru döntő fázisba jutott, ezt bizonyítja, hogy ellenségeink soha annyit nem beszéltek a békeről, mint épen most. A mi részünkről erre csak az lehet a felelet, hogy a döntés napjai teljes készületben találjanak bennünket. Jól jegyezzük meg magunknak, hogy ez katonáinkon kívül rajtunk mulik első sorban. Azon, hogy a hadikölcsön eredményének semmiben sem szabad a régié mögött maradnia.

HIREK.

Nagybecskerek város jövő évi költségvetése.

A háboru terhei. — 103 százalék a pótdó

— Saját tudósítónktól. —

Nagybecskerek, nov. 20.

Nagybecskerek város tanácsa szombaton dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével tartott ülésén tárgyalta a jövő 1917. évi költségvetést, amely a háboru terhei folytán bizony súlyosan fog nehezedni a város lakosságára.

A mi amugy is szegény városunk a háboru előidézte rendkívüli viszonyok folytán nem tudja az eddigi anyagi eszközökkel háztartását folytatni s ezért nem kevesebb mint 24 és fél százalékkal kell a pótdót emelnie, úgy hogy a jövő évi költségvetésben százhárom százalék a községi pótdó.

A szombati tanácsülésen Hausladen Mátyás városi főszámvevő a következőkben terjesztette elő a jövő évi költségvetési előirányzatot:

Városunk pénztárai és alapjainak 1917. évre szóló költségelőirányzatát további tárgyalás céljából az alábbiakban terjesztem be:

A közjöveldelmi pénztári szükséglete 926,334 K 70 f, fedezete 429,899 kor., hiánya 496,435 korona 70 fillér.

Ezen hiány az 1916. évre jóváhagyott költségvetési hiányt 108,445 K 67 fillérrel meghaladja és kiegyenlítése 24 és fél százalék pótdót igényel.

A községi pótdó százaléká tehát 1917. évre: az általános közigazgatási csoportnál 90%, a belsendségi csoportnál 11% lesz, amelyhez még hozzászámítandó azon 2% is, amely az adóalapban előálló csökkenések fedezésére szükséges.

A községi pótdónak ily feltűnő módon való emelkedése a háboru előidézte rendkívüli állapotokban leli magyarázatát.

Háboru előtt a közevetvám és rakpartvám pénztár habár szűkösen, de mégis tudta bevételeiből szükségletét fedeznie. Ma azonban, mikor felsőbb hatósági intézkedésre a heti és országos vásárok tartási ideje egy-egy napra szorított, mikor a vidéken termelt és ide értékesítés céljából behozott gabonaneműk harácsolás folytán jövedelmező forgalmunkból kivonattak, végül mikor azon vidéki forgalomtól is elestünk, amelyet a 29. gyalogezred Komáromba történt áthelyezése idézett elő, a fenti pénztár jövedelme, nevezetesen: a közevetvám pénztáré 38.578 K, a rakpartvám pénztáré 19.427 korona, összesen 58005 koronával csökkent, amelyet pótdóval tehát fedezni kell.

A háboru okozta nagy drágaság városunk villam müvének és közvágóhidjának üzemét sem hagyta érintetlenül amennyiben a jövedelmek a fokozott kiadások fedezésére elégtelenek.

A villam mü költségelőirányzata szerint

mutakozó hiányát, illetve annak miként való rendezését ezen költségvetésnél mellőztem, mert az a kérdés, hogy ezen hiány miként fog fedeztetni, a képviselőtestület jogköréhez tartozik.

A szoros értelemben vett vágóhídi üzem, dacára annak, hogy a vágatási díjaknak további intézkedésig való fölemelését külön jelentés alapján hoztam javaslatba és a költségvetés összeállításánál figyelembe is vettem, még mindig hiányt mutat, aminek oka egyrészt az üzemi anyagok határtalan drágasága, másrészt pedig az, hogy a hus magas árai miatt a fogyasztó közönség számára alig vágatik le állat. Utóbbi állításmat igazolja azon tárgyalás eredménye is, amelyet a napokban a borítal- és husfogyasztási adónak újból való biztosítása céljából a kincstárral folytattunk, amelynek eredménye az, hogy amíg most ezen két adó megváltásáért évi 68 ezer koronát fizetünk, addig felelősségünk tudatában a jövő három évben évi 32 ezer koronánál nagyobb ajánlatot nem tehetünk, amely jóváhagyás feltételezése mellett el is fogadtatott. Ezen körülményből kétséget kizáró módon megállapítható a husfogyasztás óriási csökkenése.

A háboru dulásának tulajdonítandó azon 20 ezer koronás kiadás is, amelyet az átvonuló tisztek és legénység elszállásolására fordítunk. Ezen költségek megtérítése iránt, t. i. hogy azok ne csak városunkat mint központot sújtsák, történt lépés, ez azonban eredményre nem vezetett.

A háboru előidézte nagy drágaságnak rohatjuk föl azt is, hogy háztartásunk zavartalan menetének biztosítása céljából kénytelenek voltunk 150 ezer koronás kölcsönt fölvenni, amelynek kamata, valamint azon kamat is, amelyet a gyakorlóter kisajátítása céljából fölvelt 70 ezer koronás kölcsön után fizetünk, évi 16 ezer korona kiadási többletet okoz.

A duló háboru folytán kénytelenek voltunk a városi menházban elhelyezett szegények élelmezési díjait, a bádógos, kömüves, lakatos, üveges, kövezők, épületfa, ruházat és lábbeli egységárait fölemelni, az előfogatos bérét évi hatezer koronával, a gyepmester mellé a pócegődrök tisztítása céljából kirendelt egyének bérét négyezer koronával javítani, ami a mult-hoz viszonyítva tetemes költségöbbletet jelent.

Ezek után javasolom a községi pótdót 1917. évre az általános közigazgatási csoportnál kilencvenkét százalékban, a belsendségi csoportnál tizenegy százalékban megállapítani.

A gimnáziumi alap előirányzata: 76,171 K szükséglet és a 76,171 korona fedezettel;

a közevetvám vámpénztár előirányzata: 93,388 korona szükséglet és 93,388 korona fedezettel;

a rakpartvám pénztár előirányzata: 25,500 korona fedezettel;

a nyugdíjalap előirányzata 20,742 korona szükséglet és 20,742 korona fedezettel;

a villam mü előirányzata 253,932 korona szükséglettel és 253,932 kor. fedezettel fogadtassék el és állapíttassék meg.

A tanács mit tehetett egyebet, a szomorú költségvetési előirányzatot magáévá tette s azt elfogadásra ajánlja majd a közgyűlésnek is.

A lisztellátás megszorítása.

Leszállítják a lisztkontingenst. — Nagybecskereken felére szállították le az adagokat.

A idei gabonatermés, amely tudvalegőleg mögötte maradt az előző évi terméseknek, kötelességévé teszi a hatóságoknak, hogy fokozott figyelemmel legyenek a lisztellátás körül való takarékos beosztásra.

Az Országos Közélelmezési Hivatal elnöke, Kürthy Lajos báró rendeletet intézett valamennyi törvényhatósághoz, a melyben a nehéz ellátási viszonyokra való tekintettel a legszigorubb takarékoságot követeli a törvényhatóságok vezetőitől és egyben elrendeli, hogy a hatóság területére megállapított tisztadagok mértékét

Telefon 330.

VÁROSI MOZI A VÁROSI SZÍNHÁZBAN.

Telefon 330.

Keddén, 1916. évi november hó 21-én két előadás, az 5 órai zónaelőadás felhelyarákkal, a fél 9 órai rendes helyarákkal.

Hogyan történt.

Elsőrangú detektívtörténet 4 felvonásban. A főszerepben Stuart Webbsel.

Szobafogság. Komédia.

Még a legkisebb kunyhóban is van hely. Vigjáték 2 felvonásban.

a helyi viszonyoknak megfelelően redukálják.

A vármegye alispánja ennek folytán már rendeletet is intézett a főszozababírókhoz, polgármesterekhez és rendőrkapitányokhoz, a melyben felhívja őket, hogy miután a vármegye havi lisztkontingensének megszorítása elkerülhetetlen, tegyék megfontolás tárgyává, hogy azon helyeken ahol a közönségnek más termények mint bab, naponta burgonya, megfelelő mennyiségben rendelkezésre állnak, nem lehetne-e a liszt fogyasztását a fejqóta megszorítása által redukálni. Felhívja továbbá a közigazgatási hatóságokat, hogy utasítsa nyomban községeinek előljáróságait, hogy a fogyasztásnak ilyen értelemben való szabályozását kezdjék meg a megszorítást már a jelenlegi készletek kiszolgáltatásánál is érvényesítsék és a fogyasztásnak a lehetőség határain belül való biztosítása érdekében így is mindent elkövetni s a fennakadást megakadályozni hazafiai kötelességüknek ösmerjék.

A községek már most a helyi viszonyoknak megfelelőleg fogják a lisztfogyasztást megszorítani, hogy a lisztellátásban az új termésig zavaró fönnakadás ne történhessen.

Nagybecskerekben miután a város az eddigi lisztkontingensnek csak a felét fogja kapni, a polgármester úgy intézkedett, hogy a liszt és kenyér adagokat máttól kezdve felére szállította le, vagyis a lakosság fejénként félányi lisztet és kenyeret kaphat a kenyér és lisztutalványokra mint eddig.

Kétségtelen, hogy ez a korlátozás nehezünkre fog esni, de hát a végcél érdekében hozzá kell törődnünk az újabb szűkölködéshez is, mert ez mindnyájunk hazafias kötelessége, amelynek áldozatait a dicsőséges és győzelmes békéért hozzuk.

— **Hivatalos jelentések november hó 19-ikéről.** A miniszterelnökség sajtóosztályától a következő hivatalos jelentéseket kaptuk a harcéri eseményekről:

Höfer jelentései:

Keleti harcér:

Károly főherceg vezérezredes parancsnoksága alatt álló szövetséges haderők déli szárnya az utóbbi napokban teljes sikert vívott ki. Falkenhayn tábornok hadseregének csapatai a Targu Jiu melletti csatában a hegységből kiutat törtek maguknak és a Satru-völgyében előnyomuló oszloppal együtt tegnap elérték a Verciorovától Krajovába vezető vasutvonalat. A románok nagyon szívós ellenállása, mely sokszoros elkeseredett ellentámadásokban nyilvánul, különösen Targu Jiu-tól délre és délkeletre hiabavaló volt. Az Olt-folyó mindkét oldalán előnyomuló osztrák-magyar és német haderők állandó szívós viaskodásban szintén elérték a hegység lábát és tegnap áthaladtak a kalimanesi—sujki vonalon. A románok támadásai itt épügy meghiusultak mint Kampolungtól északra November 1-től kezdve Oláhországban 189 román tiszttel, 19338 főnyi legénységet, 28 ágyut, 17 löszerkocsit és 72 gépfegyvert szállítottunk be. Erdélyi keleti arcvonalán Tölgyestől délkeletre Arz tábornok bajor csapatai visszaverték egy orosz előretörést. Tovább északra nincs különös esemény.

Olasz harcér:

A Vippach-völgyben Biliától délre elfoglaltunk és megszállottunk egy olasz árkot s 4 tiszttel és 120 főnyi legénységet elfogtunk.

Délkeleti harcér:

Nincs újság.

A német nagyfőhadiszállítás jelentései:

Nyugati harcér:

Rupprecht trónörökös hadseregportja: Az Ancre két oldalán fekvő fekvő állásaink ellen napok óta folytatott tüzelés valószínűvé tette, hogy az angolok ottani támadásaikat folytatják. Az ellenség arcvonala mögött tegnap megjelent lovasság és kora reggel a tüzelés fokozása új nagy áttörési kísérletet jelzett. Ez a kísérlet az angolok véres kudarcával végződött és csak néhány helyen hozott nekik jelentéktelen térfelnyerést. A Fuchs és báró Marshall tábornokok parancsnoksága alatt harcoló csapatok szívósan védekezve, dacoltak az angolok rohamával. A Sommetől délnyugatra Haudecourtban és néhány helyen ettől

a falutól délre visszanyomtak bennünket. Most az Ancre déli partján előkészített zárallásban vagyunk. Derék csapataink a 12 kilométer széles ismételtent megtámadott arcvonal minden többi állását megtartották vagy ellentámadással visszazerezték. Sailly-Sailliseltől délnyugatra fekvő szakaszon az ellenség erős tüzeléssel támadásokat vezetett be, amelyek a St. Pierre Vaast-erdő és a nyugati szélen vesztegeteljesen összeomlottak.

Keleti harcér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala: Nincs különös esemény.

Károly főherceg vezérezredes arcvonala: A Giurgiu-hegységben a Zutna-völgytől keletre bajor ezredek nagy orosz erőknek a hegységtől délre indított előretöréseit visszaverték. Az erdélyi déli arcvonalon október vége óta folyó hadműveleteink tervszerűen folytak le. A románok szívós ellenállása dacára német és osztrák-magyar csapatok kivívták a kijárást a hegyszorosokból az oláh síkságra. A Targu Jiu csatában Jiu és Gilort között áttörtünk és szokatlanul nagy véres veszteségei között megvertünk nagy román erőt. Az ellenségnek ujonnan odadobott erőkkelt tett kísérletei, hogy kelet felől átkaroljon bennünket, meghiusultak. Csapataink az ellenség után nyomulva, elérték az Orsova—Krajova vasutvonalat s a Vöröstorony-szorostól délre áthaladtak a kalimanesi—sujki-vonalon. November 1-től 18-ig terjedő időben összes zsákmányunk 89 tiszttel, 19338 főnyi legénységet, 28 ágyut, 17 löszerkocsit és 72 géppuska volt.

Balkán harcér:

Mackensen vezértábornagy hadseregportja: A dobrudzsai arcvonalon járőrharcok. Silisziában újra élénk gyalogsági és tüzérségi tüzelés.

Macedóniai arcvonal:

Miután az ellenségnek Cegeltől északkeletre a 1212. magaslapon sikerült előrehaladni, a német—bolgár csapatok Monasztirtól északra fekvő állásban helyezkedtek el, ezzel Monasztir feladatott. — Ludendorff.

— **Erzsébet királyné emlékezete.** Boldogemlékü Erzsébet királynőnk tegnapi névünnepe alkalmából, ma d. e. 10 órakor ünnepes gyásztisztiztelet volt a róm. kath. plébánia-temp-lomban. Az istentiszteleten, amelyet Magyar Pál pápai kamarás apátplébános végzett díszes segédlettel, megjelentek a polgári és katonai hatóságok fejei, az intézetek, testületek képviselői, az iskolák képviselői az iskolák növendékei s azonkívül nagyszámu hívő közönség.

— **A megyei központi választmány ülése.** Torontál vármegye központi választmánya Jankó Ágoston udvari tanácsos alispán elnöklésével ülést tartott, amelyen Rigó István megyei másodfőjegyző bemutatta az 1917-ik évi választói névjegyzéket, amelyek jogerősekké váltak. A választmány ennek folytán megbizta az alispánt, hogy a névjegyzékek bekötése és szétküldése iránt intézkedjék.

— **Rendkívüli megyei közgyűlés.** Torontál vármegye törvényhatósága november hó 27-én d. e. 10 órakor az időközben összegyűlt ügyek elintézésére rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlést előkészítő állandó választmányi ülés nov. 25-ikén d. u. fél 4 órakor lesz.

— **Gyászmise Némethi püspökért.** A nagybecskereki róm. kath. plébánia templomban november 22-ikén d. e. 10 órakor az elhunyt Németh József püspök lelki nyugalmaért ünnepes gyásztisztiztelet lesz.

— **Szolgáltatassuk be a nikkelt huszfilléreseket.** Tóth István min. tan. pénzügyigazgató a következő figyelmeztetést intézi a közönség-séghez:

A megjelent kormányrendelet szerint, a nikkelt huszfilléreses folyó évi december 31-ével a magánforgalomban elvesztik fizető képességüket. A netáni anyagi károsodás elkerülése céljából saját jól fel-fogott érdekében is figyelmeztetik a nagyközönség, hogy ezeket az értéket az állampénztárakhoz (adóhivatalokhoz, fővám és sóhivatalokhoz) fizetéseknek szolgáltatassa be, illetve ezeknél vagy az osztrák-magyar bank intézeteinél vas huszfilléreses ellenében a fent kitett határidőn belül iparodjék heváltani.

— **Jegyzőválasztás.** Nagykanizsán a napokban volt a jegyzőválasztás Tullics György

zsombolyai járás főszozababíró elnöklésével, amelyen Bogdán Vazult Egres község eddigi érdemes jegyzőjét választották meg.

— **Az erdélyi menekültekért.** A belügyminiszter megengedte, hogy Nagybecskerek városa az erdélyi menekültek részére az eddigi napi 1 korona helyett napi 2 koronát fizessen.

Kübekháza képviselőtestülete is nemes buzgalommal igyekszik az erdélyi menekültek sorsán enyhíteni s a képviselőtestület kimondotta, hogy az eddigi napi 1 korona segélyt két koronára emeli föl, a gyermekek részére pedig 1 kor. segélyt szavazott meg. Amennyiben a községbe újabb menekültek jönnek, akkor a képviselőtestület újból fog határozni.

— **Karlova községe a gyermekvédélm alapa.** Karlova községe a Jankó Ágoston alispán kitüntetése alkalmából létesített megyei gyermekvédelmi alapa ezer koronát szavazott meg.

— **A szappan árának maximalása.** A hivatalos lapban megjelent a szappan maximalásáról szóló kormányrendelet. A rendelet szerint megfelelő mosószappanért követelhető legmagasabb ár kilogrammonként: a gyár részéről történő eladásnál 3 korona 80 fillér, a részleteladásnál (a fogyasztóval való forgalomban) fél kg.-os darabonként 2 korona 08 fillér, negyed kg.-os darabonként 1 korona 04 fillér, egynyelvad kg. darabonként 52 fillér. A mosóporért (szappanporért) követelhető legmagasabb ár kilogrammonként: a gyár részéről történő eladásnál 80 fillér, részleteladásnál (a fogyasztóval való forgalomban) 1 korona. Az előállító vállalat eredeti doboz- vagy papíresomagolásában: a gyár részéről történő eladásnál 1 korona 50 fillér, a részleteladásnál (a fogyasztóval való forgalomban) 2 korona. A rendelet megszabja, hogy csak harminc-harminchat százalékos zsirsavtartalmu szappant szabad készíteni s ettől eltérő összeállítású és minőségű szappan gyártásához és árusításához a zsiripari bizottság külön engedélye szükséges. A saját használatra készített szappan semmi korlátozás alá nem esik. A megszabott minőségtől eltérő mosószappant és mosóport (szappanport) csak december hó 31-ig bezárólag szabad forgalomba hozni. Az ilyen mosószappanért és mosóporért (szappanporért) követelhető legmagasabb ár 60 százalékos és ennél nagyobb zsirsavtartalomnál kilogrammonként két korona. Kisebb zsirsavtartalmu ily mosószappanért és mosóporért (szappanporért) csak aránylagosan kisebb ár követelhető.

— **A Városi Mozi műsorának holnapi eseménye** Stuart Webbsnek egy új rendkívül érdekes és izgalmas detektívkalandja lesz, amelynek címe: „Hogyan történt?” A páratlan érdekességű detektívfilmen kívül a műsor többi számai is hatásosak.

Legközelebb különben egymásután mutatja be a Mozi igazgatósága a legújabb világ-filmeket, amelyek diadallal jártak be az összes mozgókepszínházakat. Így bemutatja a Városi Mozi „A kaméliás hölgy”-et, a világhírű „Homunkulust” s a „Bilincs”-et, Törzs Jenő kiváló alakításával. Szóval a Városi mozi most a filmszenzációk egész sorozatát hozza Nagybecskerekre, úgy hogy a közönség minden igényét kielégíti.

— **A nagybecskereki kir. ügyészség és fogház fűtése.** A nagybecskereki kir. ügyészség közhírré teszi, hogy a nagybecskereki kir. ügyészség hivatali helyiségeinek, továbbá a nagybecskereki kir. törvényszéki fogház helyiségeinek 1917. évi január 1-től 1917. december 31-ig, fűtéséhez szükséges mintegy 880 metermáza hazai származásu elsőrendű minőségű darabos kőszén, vagy mintegy 780 metermáza elsőrendű darabos porosz kőszén vagy kősz és 20 köbméter bukk kemény tuzifa biztosítása és szállítása érdekében 1916. évi november 27-én 10 órakor a kir. ügyészségnél (II. emelet 96. ajtószám) ariejtés fog tartatni. Az ajánlatokat legkésőbb 1916. évi november 26-ik napjának d. e. 10 óráig kell a kir. ügyészség iktatóhivatalában benyújtani vagy oda beküldeni. — Bővebb felvilágosítás nyerhető az ügyészségnél.

— **Mindent a hadseregnek!** A m. honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala kéri az áldozatkész magyar társadalmat, hogy a számára használhatatlan vagy nélkülözhető harisnyát, vagy esetleg gyapju és vászonrongyokat minél nagyobb mennyiségben küldjön be Átvételi Különítményéhez (IV. Váci-utca 38. sz.) a harcérien való felhasználás végett. A „Szeretétadomány” jelzésű csomagok ingyen szállíthatnak.

Művészet.

Kresz Géza és Dienzl Oszkár hangversenye. Városszerte élénk érdeklődést vált ki az a nagystíli művészi est, a melyet két kitünő művésznünk Kresz Géza és Dienzl Oszkár tart november 23-ikán este a nagybecskereki szegény gyermekek téli konyája javára. A hangverseny műsora, mint már említettük, a következő:

1. Vitali: Ciaconna. 2. Tschairowszki: Koncert (Allegro moderato-Canzonetta-Finale). 3. a) Rachmaninoff: Prélude, b) Polónyi: A tenger, c) Dienzl: A szökőkutnál. 4. a) Bach Aria a G-huron, b) Weber-Kreisler: Larghetto, c) Cartier-Kreisler: „La Chasse“, d) Dienzl: Fonódal. 5. a) Beethoven: Románc, b) Brahms-Joachim: Magyar tánc, c) Paganini: Boszorkány tánc. Zongorán Dienzl Oszkár kíséri.

A hangverseny a Kaszinótársulat disztermében lesz s jegyeket már előre lehet váltani Mangold Lipót könyvkereskedésében 5, 3 és 2 koronáért.

Könyveket a harctérre! – Küldjünk könyveket és folyóiratokat a harctérre. A könyveket és folyóiratokat a Torontál megyei Közművelődési Egyesület készségegel továbbítja.

Műveletlen népek alkalmazása műveltek harcában.

Az ententének nagyobb számu hadseregei gyengéknek bizonyulván a központi hatalmak erejénél: arra készítette Angliát Franciaországot, hogy gyarmataik őserdeiből előszedett szindus, félvad népeiket is alkalmazza a nyugati hárszintéren.

Az exotikus hordáknak katonai felhasználása nemzetközi jogi szempontból nem kifogásolható az esetben, ha a háboru törvényeit és szokásait tiszteletben tartják és a hágai szabályzat 1. cikkében foglalt feltételeknek megfelelnek, tehát a hadsereg szerves tagjait képezik.

Ha azonban ezen vadaknak a mai modern harcokban való alkalmazásának katonai értékét megfigyeljük, úgy látjuk, hogy felhasználásuk teljesen céltalan és azok az illető katonai nagyhatalmak szégyenére válnak, a faji büszkeségük aláásása, hogy nyugat Európában, a civilizáció paradicsomában, kultur emberekből álló ellenséggel szemben, szinte emberevő népségét vonultatnak fel a küzdelem porondjára.

A háboru furcsaságai között különben már régóta szerepel a vadak katonai felhasználása. 1777-ben Anglia az észak-amerikai brit kolonia ellen, tehát fajrokonai ellen indiánokat óhajtott igénybe venni, amikor két nagy angol államférfi William Pitt és Edmund Burke élesen kielt ezen eljárás ellen. (Egy évszázad után azonban — úgy látszik az angol erkölcsök és nézetek megváltoztak teljesen.)

A franciák 1859-ben az olasz hárszintéren és 1870—71-ben a németek ellen turkokat és más vadakat alkalmaztak, anélkül, hogy velük a legkisebb eredményt is elérték volna.

A múlt század háborui már igazolták, hogy műveletlen népek — ősi természetükben — a legvadabb kegyetlenkedéseket követték el és így — mint Müller is mondja említett művének 68. oldalán: az ilyen fajok alkalmazása már azért is népjogellenes, mert az állam, amely felhasználja őket, eleve tudja, hogy a háboru törvé-

nyeit és szokásait a hágai szabályzat, a genfi konvenció szerint nem fogják tiszteletben tartani. A vogézekben a zuávok például egy német lovastisztet elevenen a falhoz szögeztek, kin már az előnyomuló harcosok nem segíthettek. Franciaországi internálásból megszabadult előkelő egyéniségek állítják, hogy közjük sebesült turkószok kerültek egy alkalommal, akiknél győzelmi jelvényül zsinórra fűzött orrok, fülek, gyűrűs ujjak voltak, amelyeket büszkeséggel mutogattak társaiknak. Egy bajor önkéntes az indiánok fogságába került, amikor is levágták az orrát, két fülét, összes ujjait és kiszurták az egyik szemét.

Számos hivatalos megállapításból tudjuk, hogy turkószok, szeneágók, negelek, marokkóiak, zuávok, hinduk, gurkúszok, hasutók, herrórok és a többi fél vadak a hágai szabályzat 23. cikkének, minden pontját elképzelhető legborzalmasabb formában megsértették, viszont a katonai műveletekben semmi különösebb kiválóságukat nem bizonyították be.

Amint a franktirörök és komitácsi csak a hadviselés és testvéreik ártalmára szerepeltek a világháboruban, ép úgy a műveletlen és más színű fajok felhasználása is eredménytelen volt és az ententének a jogsértések egyéb módjai mellett e segítségek is csak katonai és faji büszkeségük, erkölcsi és kulturális nivójuk súlyosztására szolgált.

A harmadik hágai Konferencián remélni lehet, hogy a szabályzat 1. cikkében a vademberekről is fognak említést tenni, legalább is olyképpen, hogy művelt fajok, népek harcában nem vehetnek részt miután ennek megengedése visszaesés volna a humanizmus, a kulturális törekvéseknek kiinduló pontjához.

Hirdetmény.

Nagybecskerek rendezett tanácsu város különféle alapjai és pénztárainak 1917. évre szóló költségelirányzatait a városi tanács 15 napon át azzal teszi ki közszemlére, hogy ezen idő alatt azok a városi számvevőségnél bárki által megtekinthetők.

Nagybecskerek, 1916 nov. 18.

Dr. Perisics Zoltán
polgármester.

Pénztárkezelésben jártas

nő

nagyobb helybeli üzlet részére kerestetik.

Cővebbet a kiadóhivatal.

Ház eladó

NAGYBECSKEREKEN, őrszobás orlikással.

Ugyanott elköltözés folytán eladó néhány műtárgy, eredeti festmény, híres mesterek metszetei s képes folyóiratokból álló könyvtár is. :: ::
— Közlebbit a kiadóhivatalban —

1267—x.15

Ujság- és nyomtatvány-makulatura nagyobb mennyiségben kapható.

Cím a kiadóhivatalban.

Nyomdásztanoncul

legalább két középiskolát jó eredménnyel végzett flu heti-fizetéssel azonnal felvételik

lapunk nyomdájában.

Kifutó leány

alkalmazást nyerhet azonnal nagyobb helybeli iparvállalatnál.

Utcai

elárusítókat

keres a

„Torontál”

napilap kiadóhivatala.

Hirdetéseket

jutányos árrf közöl a

„Torontál”

pol. napilap kiadóhivatala.